

Invulling verbrede zorgtaken grond- en hemelwater

Gemeente Neerijnen

5 april 2011

Verantwoording

Titel	Invulling verbrede zorgtaken grond- en hemelwater
Opdrachtgever	Gemeente Neerijnen
Projectleider	Annemarie Wolters
Auteur(s)	Annemarie Wolters, Walter Kronenburg en Maaïke Bevaart
Projectnummer	4517673
Aantal pagina's	32 (exclusief bijlagen)
Datum	5 april 2011
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
afdeling Water
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-4517673AGW-kmi-V05

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doelen.....	7
1.2 Leeswijzer	7
2 Wettelijk kader	9
2.1 GRP 2008 t/m 2012.....	9
2.2 Waterplan 2011 t/m 2015	9
2.3 Kaderrichtlijnwater (KRW) en grondwater	10
3 Huidige situatie	13
3.1 Bestaand systeem.....	13
3.1.1 Wateroverlast	13
3.1.2 Definities.....	14
3.1.3 Inzameling en behandeling overtollig hemelwater	14
3.1.4 Reguleren en beheren grondwater.....	14
3.2 Registratie	16
3.2.1 Afvalwatersysteem/ hemelwaterriolen	16
3.2.2 Drainages	16
3.3 Lozingsverordening	16
3.4 Communicatie	17
3.5 Financiering.....	17
4 Visie invulling zorgtaken	19
4.1 Loketfunctie	19
4.2 Organisatie waterloket.....	19
4.2.1 Duidelijke informatievoorziening.....	19
4.2.2 Het waterloket is reactief.....	20
4.2.3 Inspanningsplicht ook voor burgers.....	20
4.2.4 Aanpak vereist maatwerk	20
4.3 Afbakening gemeentelijke inspanningen	21
4.3.1 Verwerken van hemelwater op eigen terrein.....	21
4.3.2 Omgaan met grondwater op eigen terrein.....	21
4.3.3 Beleidsmaatregelen communicatie en water.....	23
4.3.4 Beleidsmaatregelen financiering	24

5	Advies Werkwijze Neerijnen	25
5.1	Definities overlasttypen	25
5.1.1	Definitie Hemelwateroverlast.....	25
5.1.2	Definitie Grondwateroverlast	25
5.1.3	Definitie kwelwateroverlast.....	25
5.2	Invulling communicatie	26
5.2.1	Kennisbank.....	26
5.3	Invulling zorgplicht grondwater	26
5.3.1	Drainage.....	27
5.3.2	Grondwatermeetnet.....	28
5.4	Invulling zorgplicht hemelwater	28
5.5	Invulling financiering.....	29
5.5.1	Hemelwater	30
5.5.2	Grondwater.....	30
5.5.3	Watercoördinator	30
6	Resumé	31

Bijlage(n)

1. Begrippenlijst
2. Zorgplicht grond- en hemelwater
3. Handreiking Waterloket d.d. 23 september 2009

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelen

Vanaf 1 januari 2008 is de Wet Gemeentelijke Watertaken van kracht (verankering en bekostiging). Hierin is ondermeer vastgelegd dat gemeenten een zorgplicht hebben voor (overtollig) grond- en hemelwater. Dit betekent dat de gemeente Neerijnen de zorg heeft om in het gemeentelijke gebied, structureel nadelige gevolgen van de (grond)waterstand zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Indien (grond)waterlast optreedt, moet de gemeente zorgen voor afdoende, doelmatige maatregelen. Deze taak behoort nadrukkelijk bij de gemeente en niet bij het betreffende waterschap of de provincie. Verder vermeldt de Wet Gemeentelijke Watertaken, dat de gemeente Neerijnen als eerste aanspreekpunt dient voor vragen, opmerkingen en klachten van burgers. Overigens is het waterschap zelf ook bezig met de formulering van het grondwaterbeleid. De planning is om dit, dit jaar (2011) nog af te ronden. Hierbij speelt het peilbeheer op basis GGOR een rol.

Tot op heden heeft de gemeente Neerijnen geen specifiek grond- en hemelwater geformuleerd voor haar gemeente. Vooruitlopend op de herziening van het GRP in 2013, wil de gemeente haar grond- en hemelwaterbeleid vastleggen, voor zover dit op dit moment mogelijk is. Daarnaast heeft de gemeente Neerijnen op voorhand nog enkele specifieke doelen ten aanzien van het grond- en hemelwater geformuleerd, zoals:

- Gedurende de looptijd van het nieuwe (Verbrede) Gemeentelijke Rioleringsplan problemen ten aanzien van (grond)wateroverlast op te lossen
- Inzicht verkrijgen in de grondwaterstanden en -fluctuaties door middel van het opzetten van een grondwatermonitoringsnetwerk
- Afkoppelen hemelwater bij rioolvervanging, renovatie of nieuwe aanleg

Deze rapportage bevat de visie van de gemeente Neerijnen ten aanzien van de toekomstige invulling van de nieuwe grond- en hemelwaterzorgplicht.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van de belangrijkste wetgeving op het gebied van grondwater opgenomen. Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige situatie van de gemeente Neerijnen op basis van de huidig beschikbare informatie. Hoofdstuk 4 gaat in op de visie van de zorgtaken, terwijl in hoofdstuk 5 wordt aangegeven hoe dit vorm te geven. Hoofdstuk 6 tenslotte omvat een kort resumé van de voorgaande hoofdstukken.

Kenmerk R001-4517673AGW-kmi-V05

2 Wettelijk kader

Op 1 januari 2008 is een aantal wijzigingen doorgevoerd in de Gemeentewet, de Wet op de waterhuishouding en de Wet milieubeheer. Deze wetswijzigingen¹ worden aangeduid met de Wet Verankering en Bekostiging Gemeentelijke Watertaken, oftewel de Wet Gemeentelijke Watertaken.

De nieuwe wetgeving verbreedt het “traditionele” taakveld rioleringszorg naar gemeentelijke watertaken in stedelijk gebied. Voor 1 januari 2008 was er de enkelvoudige zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater.

Deze zorgplicht is nu gesplitst in een zorgplicht voor:

1. Het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
2. Het inzamelen en verwerken van het overtollige afvloeiende hemelwater.

Daarnaast is een derde zorgplicht toegevoegd; de grondwaterzorgplicht. Deze heeft als doel:

3. Het voeren van een regierol, wanneer nadelige gevolgen optreden ten gevolge van de grondwaterstand (voor een aan de grond gegeven bestemming).

2.1 GRP 2008 t/m 2012

De zorgplichten voor stedelijk afvalwater en hemelwater zijn vertaald naar concreet beleid in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2008 t/m 2012 van Neerijnen, gebaseerd op de inzichten en de beschikbare beleidsruimte geldend in 2008. De grondwaterzorgtaak is in het huidige GRP dus nog niet meegenomen.

2.2 Waterplan 2011 t/m 2015

De gemeente Neerijnen en het Waterschap Rivierenland hebben samen Waterplan Neerijnen opgesteld. In 2007 is in samenwerking met buurgemeenten Geldermalsen en Lingewaal het toekomstbeeld opgezet over het totale waterbeheer binnen het grondgebied van de drie deelnemende gemeenten. Een beleidsscan, watersysteemanalyse en een communicatieanalyse heeft tot een reeks van mogelijke oplossingsrichtingen geleid. Het tweede deel van het waterplan is vervolgens per gemeente uitgewerkt en bestaat uit een actieplan voor de korte termijn met een maatregelenprogramma. In het maatregelenprogramma zijn diverse maatregelen rondom omgaan met het hemelwater en grondwaterbeleid opgenomen. De realisatie van de “stedelijke wateropgave” in Haaften, Waardenburg en Ophemert de komende vijf jaren meer ruimte zal bieden aan tijdelijke opvang van hemelwater in deze kernen. Daarbij zullen bestaande overlast locaties worden opgenomen in de planvorming.

¹ Wet milieubeheer artikel 1.1, 4.22, 10.2, 10.29a, 10.30, 10.32, 10.32a en 10.33; Gemeentewet artikel 228 en 229; Wet op de Waterhuishouding artikel 9a en 9b.

De recente wetswijzigingen zorgen voor verschuivingen in en uitbreiding van zowel het takenpakket, als de beleidsruimte binnen deze taken. Zo vraagt de zorgplicht voor hemelwater en grondwater om een gezamenlijke inspanning van burgers, bedrijven en gemeente, waarbij afbakening van verantwoordelijkheden (beleidsruimte) van belang is. De invulling van deze beleidsruimte is een wettelijke verplichting, de wijze van invulling is ter keuze aan de gemeente.

De definitie van wat wordt verstaan onder de grondwaterzorgplicht kan tot misverstanden leiden: de gemeente is niet verantwoordelijk voor het handhaven van de grondwaterstand op een zeker niveau. De gemeente is in principe niet de probleemeigenaar indien de aanwezige grondwaterstand leidt tot structurele overlast in stedelijk gebied. De gemeente is wel de regisseur in het proces van het oplossen van overlastsituaties. De probleemveroorzaker is gehouden tot het oplossen van grondwaterproblemen in stedelijk gebied. Verder werkt de grondwaterzorgplicht niet met terugwerkende kracht. Oude knelpunten worden dus niet zondermeer aangepakt.

2.3 Kaderrichtlijnwater (KRW) en grondwater

De EU-doelen voor grondwater beïnvloeden bestaande doelen op nationaal, regionaal en lokaal schaalniveau. Daarom werken rijk, provincies, waterschappen en gemeenten samen aan de implementatie van de EU-kaderrichtlijn water in Nederland.

Grondwater is de verbindende factor tussen de vaste bodem, oppervlaktewater, ecosystemen en ruimtelijk gebruik. Werken aan grondwater vraagt daarmee samenwerking tussen disciplines. Een lokale maatregel, zoals opruimen van een lokale bronverontreiniging, kan een positief effect hebben op een heel gebied. Vandaar dat in de werkgroep samenwerking wordt gezocht tussen grondwaterbeheerders, oppervlaktewaterbeheerders, drinkwaterbedrijven en overheden (rijk, provincies en gemeente).

De werkgroep en het RAG (Regionaal Afstemmingsoverleg grondwater) werken aan alle vijf de KRW doelen voor grondwater. Het gaat om het hele grondwatersysteem. Dus grondwaterkwantiteit en –chemische kwaliteit in relatie tot partijen die van grondwater afhankelijk zijn.

De vijf KRW doelen voor grondwater

1. Inbreng van verontreinigende gevaarlijke stoffen moet worden voorkomen en van niet-gevaarlijke stoffen worden beperkt. Hieronder vallen emissies vanaf het maaiveld, maar bijvoorbeeld ook verspreiding van bestaande verontreiniging in het grondwater.
2. De toestand van grondwaterlichamen mag niet verslechteren.
3. In 2015 moet de goede toestand van grondwater van grondwaterlichamen zijn bereikt. Uitgangspunt hierbij is dat van de als zodanig omschreven chemische normen (parameters) de waarden hiervan niet < of > mogen zijn
4. Significant stijgende trends van verontreinigende stoffen in het grondwaterlichaam moeten worden omgebogen.
5. De doelen voor grondwaterafhankelijke beschermde gebieden moeten worden gehaald.

Implementatie van deze doelen betekent:

- Inschatten of deze doelen worden gehaald en waar eventuele problemen liggen
- Maatregelen opstellen om eventuele problemen op te lossen en de doelen als nog te halen
- Toetsen of de inschattingen kloppen en maatregelen werken. Hiervoor worden bijvoorbeeld normen (drempelwaarden) afgeleid en monitoring ingericht

Kenmerk R001-4517673AGW-kmi-V05

3 Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt de huidige stand van zaken ten aanzien van grond- en hemelwater in de gemeente Neerijnen beschreven. Daarnaast wordt toegelicht waar wateroverlast in het verleden is geconstateerd en op welke manier de gemeente Neerijnen met dergelijke meldingen is omgegaan. Het heeft de voorkeur om voort te bouwen op hetgeen goed functioneert, de positieve ervaringen die de gemeente Neerijnen daarmee heeft en zijn waarde heeft bewezen in de praktijk.

3.1 Bestaand systeem

Tot op heden is er voor Neerijnen geen specifiek gemeentelijk beleid opgesteld ten aanzien van grond- en hemelwater. Er is wel een eerste aanzet gedaan in het Gemeentelijk Rioleringsplan GRP 2008 t/m 2012. Dit is overgenomen in het Waterplan Neerijnen dat eind 2010 is vastgesteld door de gemeenteraad.

3.1.1 Wateroverlast

De beleving van wateroverlast wordt veroorzaakt door aspecten zoals water op straat, grondwateroverlast en een slechte waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Hierbij moet worden benadrukt dat de gemeente in principe niet verantwoordelijk is voor het grondwater en het oppervlaktewater. Het heeft enkel een inspanningsplicht om (grond)wateroverlast binnen stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen (zie bijlage 2). Wel is de gemeente veelal het eerste aanspreekpunt (fungeert in deze als waterloket). Omdat voor het landelijk gebied van Neerijnen het Waterschap Rivierenland het aanspreekpunt is zullen vraagstukken hieromtrent aan het Waterschap worden doorgezet.

Het doel van het (grond) waterbeleid is te komen tot weloverwogen keuzes, dit zowel gebaseerd op technische- als organisatorische aspecten. In dit document wordt invulling gegeven aan de verbrede zorgtaken en wordt ruim aandacht besteed aan hoe om te gaan met (grond –en hemel)water. Wat zijn de beleidsdoelstellingen? Het gaat daarbij om het (grond)waterbeleid met als doel het maken van weloverwogen beleidskeuzes, zowel technische als organisatorische beleidsaspecten. Wat zijn de instrumenten waarmee gewerkt kan worden? Welke maatregelen zijn er voorhanden? En welke resultaten moeten daarmee bereikt worden?

Het grond- en hemelwaterplan wordt gericht op het minimaliseren van (grond en hemel) wateroverlast in plaats van te voorkomen. De reden voor deze aanpak is dat de gemeente Neerijnen niet alleen verantwoordelijk is voor handhaving van het grondwaterpeil in bebouwd gebied. En daardoor mede afhankelijk is van andere partijen (zoals waterschap Rivierenland voor het peilbesluit). Ten tweede, omdat het te allen tijde voorkomen van wateroverlast, tegen geaccepteerde aanvaardbare maatschappelijke kosten, onmogelijk is.

3.1.2 Definities

De gemeente heeft tot nu toe nog geen definities beschreven van de twee voorkomende wateroverlasttypen: grond- en hemelwater. In het waterplan zijn wel enkele problemen beschreven. De schaalgrootte hiervan is echter nog niet vastgesteld. Vooral nog lijken deze incidenteel en kleinschalig te zijn.

3.1.3 Inzameling en behandeling overtollig hemelwater

Hemelwater bij bestaande bebouwing

Het huidige beleid ten aanzien van de inzameling van overtollig hemelwater wordt grotendeels voortgezet de komende planperiode. Dit betekent dat bij bestaande bebouwing de huidige lozingssituatie gehandhaafd wordt, tenzij er hydraulische knelpunten zijn (wateroverlast). In dat geval wordt bezien of: In combinatie met weg- of rioolrenovaties verharde oppervlakken afgekoppeld kan worden van de gemengde riolering. De voorkeursvolgorde bij het afkoppelen van verhard oppervlak is vasthouden-bergen-vertraagd afvoeren; Daarnaast wordt bezien of de afstroming van hemelwater op maaiveldniveau, via de berm of het wegoppervlak, verbeterd kan worden of dat er noodoverstorten gecreëerd kunnen worden.

Doelmatigheid is hierbij het uitgangspunt.

Hemelwater bij nieuwbouw

Bij nieuwbouw is het beleid van de gemeente erop gericht zo min mogelijk relatief schoon hemelwater via het rioolstelsel naar de RWZI af te voeren. Daarom dient bij uitbreidingen 100 % van het verharde oppervlak niet af te voeren naar de RWZI en bij inbreidingen minimaal 60 %. Bij nieuwbouw wordt daarom een rioleringssysteem aangelegd waarmee schoon hemelwater gescheiden wordt afgevoerd via de aanleg van een gescheiden rioolstelsel, al dan niet voorzien van een filterconstructie. (conform interim beleid WSRL)

Het uitgangspunt is waterneutraal bouwen.

3.1.4 Reguleren en beheren grondwater

Ontwateringsdieptes

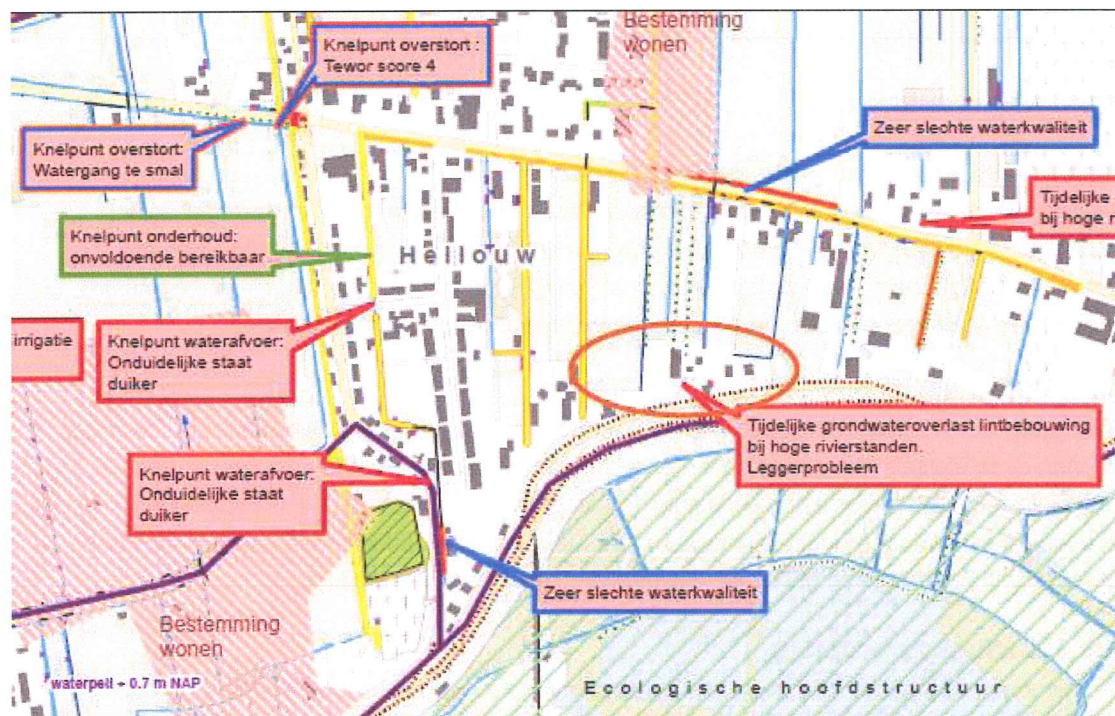
Gemeente Neerijnen heeft geen specifieke algemene eisen ten aanzien van ontwateringsdieptes, maar beoordeelt de benodigde ontwateringsdieptes per deelgebied. Hierbij staat doelmatigheid voorop. Minimaal moet worden uitgegaan van 0.70 m drooglegging. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen:

- Bestaand gebied: ontwateringsdiepte een gegeven
- Inbreidingen: maatwerk afhankelijk van omgeving
- Nieuwbouw: omschreven in richtlijnen.(komt terug in Watertoets)

Daar waar de ontwateringsdieptes niet worden gehaald hanteert de gemeente een voorkeursvolgorde:

- Ophogen van gebieden
- Eventueel de aanleg van drainage, alleen in situaties waar (grond) wateroverlast reeds optreedt, dus feitelijk alleen ter plaatse van inbreidingslocaties. Een en ander in overleg met het waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland

Op locaties langs de dijken is sprake van wateroverlast in de vorm van kwel. Dit is grondwater dat door drukopbouw aan het oppervlak verschijnt. Deze locaties zijn opgenomen in het Waterplan Neerijnen (juli 2010). In figuur 3.1 is een voorbeeld van kwelwateroverlast langs de Waal bij Hellouw weergegeven.

Figuur 3.1, kaartuitsnede uit het Waterplan Neerijnen 2010 met daarop wateroverlast (kwel) als gevolg van hoge rivierwaterstanden.

Binnen het stedelijk gebied van de gemeente Neerijnen is van sommige locaties bekend, dat er incidenteel wateroverlast voorkomt. Negen van de tien kernen in de gemeente Neerijnen is gesitueerd langs de Waaldijk, waar wateroverlast gerelateerd wordt aan de rivierstanden en men dit niet zozeer als overlast ervaart.

Grondwatermeetnet

De gemeente Neerijnen is niet in het bezit van een grondwatermeetnet en heeft daardoor weinig tot geen inzicht in grondwaterstanden binnen de kernen Tuil, Haaften, Hellouw, Neerijnen, Waardenburg, Opijnen, Heesselt, Ophemert, Varik en Est. Er zijn tot op heden nog geen peilbuizen geplaatst voor het meten van de grondwaterstanden ten behoeve van nieuwe of bestaande woningen. Enkele jaren geleden heeft het Waterschap naar aanleiding van wateroverlast in Tuil een peilbuis op particuliere grond geplaatst. Over de resultaten van de metingen heeft tot op heden geen overleg plaatsgevonden. Daarnaast heeft het waterschap in de directe omgeving van de dijk in een ver verleden peilbuizen aangebracht maar deze zijn overgedragen aan TNO en worden niet meer gemeten. Enkel door de ontvangen klachten en op basis van ervaring is bekend waar (incidenteel) grondwateroverlast voorkomt. De overlastmomenten zijn veelal te herleiden tot hoge rivierwaterstanden (kwel). Van structureel grondwateroverlast op grote schaal is, zover bekend, geen sprake.

3.2 Registratie

3.2.1 Afvalwatersysteem/ hemelwaterriolen

De ligging van de riolen voor zowel het afvalwater als het hemelwater is opgeslagen in het beheersysteem DG dialog. Hierdoor heeft de gemeente goed zicht op inspecties (worden momenteel uitgevoerd t.b.v. de herziening van het GRP in 2013). Daarnaast kunnen met het programma technische controles, plannings en begrotingen worden opgesteld.

3.2.2 Drainages

De ligging van drainagestelsels binnen de gemeente is nauwelijks in kaart gebracht. Daardoor kunnen deze stelsels niet goed worden onderhouden en rijst de vraag hoe en of de stelsels nog wel werken. De Wet Informatievoorziening Ondergrondse Netwerken (WION) schrijft wel voor dat alle kabels en leidingen (elektriciteit, gas, water, telefoon, olie-leidingen) in het bezit van de gemeente in kaart worden gebracht. Drainageleidingen zijn niet verplicht.

3.3 Lozingsverordening

De gemeente Neerijnen kent geen lozingsvergunning voor grond- en hemelwater. Bij nieuwbouw/uitbreidingsplannen worden wel eerdergenoemde "Technische inrichtingseisen openbare ruimte" aan de initiatiefnemer meegegeven. Echter, deze eisen zijn niet van toepassing op bestaande bebouwing.

Bij de vaststelling van het GRP 2008 t/m 2012 is geconstateerd dat het voorstel om een "Afkoppelplan" te maken niet zinvol is. Afkoppelen is namelijk in beginsel overal mogelijk. Dit uitgangspunt is verwoord in het "Waterplan Neerijnen"; "het afkoppelen van regen- (en grond-)water wordt meegenomen bij lopende werkzaamheden (werk met werk)". Hoe een lozingsverordening kan helpen bij het afkoppelen van (verhard) oppervlak is nog niet uitgewerkt. Vanuit het taakveld riolering zal worden bekeken of een dergelijke verordening wenselijk is.

3.4 Communicatie

De gemeente Neerijnen kent een algemeen meld- en klachtenloket die zowel schriftelijk, telefonisch als per e-mail bereikbaar is. Klachten worden verwerkt op een centraal punt binnen de gemeente. Meldingen worden geplaatst in verschillende rubrieken. Er zijn nog geen aparte rubrieken geplaatst voor grond- en hemelwaterklachten. Tot op heden werden deze meldingen vaak geplaatst in de rubriek Water of Riolering.

Bij een telefonische melding wordt de melding genoteerd en wordt overlegd met de afdeling Gemeentewerken waar de medewerkers met water en riolering in de portefeuille reageren.

Naar aanleiding van klachten van bewoners vindt vaak een huisbezoek plaats. In veel gevallen betreft het wateroverlast door slechte afvoer van oppervlaktewater door bijvoorbeeld verstopte duikers/ watergangen of verlande slootbodems. Kleinschalige ingrepen worden op redelijke korte termijn aangepakt. Betreft het een aanpassing van een watergang of duiker waarbij het beheer in handen van het bijvoorbeeld waterschap Rivierenland ligt, de gemeente Neerijnen slechts functioneert als doorgeef luik.

Klachten en de afhandeling van de klacht worden centraal opgenomen in het digitale gemeentelijke registratiesysteem.

3.5 Financiering

Met het vaststellen van het Waterplan Neerijnen, zijn de hemel- en grondwater maatregelen financieel vastgelegd. Daarbij is het uitgangspunt dat alle stedelijke watertaken financieel worden ondergebracht in het GRP. In de rioolheffing is geen onderverdeling gemaakt in de drie zorgtaken: riolering, hemel- en grondwater.

Hemelwaterheffing

In de huidige situatie is het tarief van de heffing niet afhankelijk gesteld aan de hoeveelheid verhard oppervlak dat vanaf het perceel afvoert naar de gemeentelijke riolering. Dit lijkt niet logisch omdat het probleem van wateroverlast, bij hevige regenval, hiermee sterk verband houdt. Er bestaan grote verschillen in omvang van aangesloten verhard oppervlak binnen de gemeente, vooral tussen bedrijven en particulieren. De komende planperiode wordt onderzocht of het mogelijk is een differentiatie aan te brengen in de rioolheffing naar hoeveelheid en het wel of niet aangesloten zijn van verhard oppervlak. Hierbij dient onderscheid te worden gemaakt in de verschillende typen oppervlak. In 2011 zullen de mogelijkheden voor deze hemelwaterheffing worden onderzocht. Hiervoor wordt in het GRP een extra bedrag opgenomen van EUR 40.000,00. Als een hemelwaterheffing haalbaar blijkt zal die met de ingang van het nieuwe GRP, per 2013, worden ingevoerd.

4 Visie invulling zorgtaken

4.1 Loketfunctie

In de kern is wateroverlast een technisch vraagstuk. Maar wie wateroverlast reduceert tot de kernen van de gemeente Neerijnen lost het probleem niet op. Wie het probleem wil oplossen, moet de samenhang zien met de maatschappelijke context waarin het technische probleem ligt ingebed. Daarom spreken we liever over wateroverlast, omdat overlast duidt op de beleving van het probleem.

Wateroverlast gaat vaak gepaard met emoties. Door de onduidelijkheid over wateroverlast weg te nemen en een vertrouwensrelatie op te bouwen door middel van het waterloket, kan de gemeente helpen om (grond)wateroverlast effectief te beheersen/sturen.

Het waterloket gaat verder dan alleen een digitale balie voor het registreren van waterproblemen. In onze visie is het waterloket bovenal een persoon, een grondwatercoördinator met tijd en ruimte om bij mensen langs te gaan als dat nodig is.

In de praktijk wordt deze aanpak binnen de gemeente Neerijnen al gedeeltelijk gehanteerd. Het is alleen beleidsmatig nooit vastgelegd.

4.2 Organisatie waterloket

Naast de loketfunctie heeft de gemeente ook de regie om waterproblemen in stedelijk gebied zoveel mogelijk te verhelpen. Dit betekent dat als andere partijen kunnen bijdragen aan de oplossing, de gemeente ervoor zorgt dat de verschillende partijen gezamenlijk tot een oplossing komen. De watercoördinator is de drijvende kracht en brengt de juiste mensen bij elkaar. Het is daarom van belang dat binnen elke organisatie ook één contactpersoon is. Hierdoor wordt voorkomen dat de grondwatercoördinator hetzelfde gaat ervaren als de bewoners jarenlang hebben ondervonden: van het kastje naar de muur gestuurd worden. De verschillende partijen die eventueel kunnen bijdragen aan de oplossing voor waterproblemen zijn het waterschap Rivierenland, de provincie, Vitens en de bewoners/ eigenaren zelf.

4.2.1 Duidelijke informatievoorziening

Naast het registreren van klachten en het vinden van de oorzaak van overlast, is het waterloket ook bedoeld om informatie over grondwater(overlast) te verschaffen. Het gaat daarbij niet om technische data, maar informatie waarmee bewoners iets mee kunnen (dus geen 'droge' peilbuisbestanden). Om een basisniveau aan informatievoorziening te halen dienen de volgende drie basisonderdelen aanwezig te zijn:

- Toereikende website (dit voornamelijk via de bestaande gemeentelijke website)
- Het ontwikkelen en uitgeven van een folder (geschikt voor inwoners zonder internettoegang)
- Communicatiedeskundige in de vorm van de (grond)watercoördinator

Op de website kunnen de volgende aspecten worden besproken:

- Hoe zit het watersysteem in de gemeente in elkaar en wat is de visie van de gemeente hierop?
- Hoe werkt grondwater?
- Wat zijn de bekende grondwaterproblemen binnen de gemeente (eventueel kaarten met peilbuizen en grondwaterstanden)
- Wat doet de gemeente aan het verhelpen van grondwateroverlast?
- Hoe om te gaan met hemelwater?
- Waar heeft de gemeente al een hemelwaterriool liggen?
- Contactgegevens van de watercoördinator
- Welke watermaatregelen kunnen inwoners de komende jaren van gemeente en waterschap verwachten?
- Wat wel en wat niet te doen voor een goede waerkwaliteit.

Belangrijk is om de website up-to-date te houden. Daarnaast moet op de website van de provincie en het waterschap een link staan naar de site van de gemeente.

4.2.2 Het waterloket is reactief

De grondhouding van het waterloket is reactief. Pas nadat de bewoner initiatief toont door zich te melden bij het loket met zijn overlastsituatie, start de gezamenlijke zoektocht naar een oplossing van het probleem. Hiervoor is gekozen, omdat grondwateroverlast voor een groot gedeelte afhangt van iemands beleving. Zo ervaart de één water in de kruipruimte als overlast en de ander niet. Indien nodig wordt een folder met informatievoorziening verspreid.

4.2.3 Inspanningsplicht ook voor burgers

Na het ontvangen van een klacht moet de oorzaak van de wateroverlast worden vastgesteld. Voor het vinden van het probleem wordt een actieve rol van zowel de bewoners als de gemeente verwacht. Van de bewoner mag verwacht worden dat hij bijvoorbeeld bij de burens navraagt of deze ook wateroverlast ervaren, waardoor meer informatie op een efficiënte manier beschikbaar komt. Ook dwingt het bewoners waterproblemen bespreekbaar te maken. De gemeente daarentegen, moet de bewoner aanhoren door 'op de koffie te gaan'.

4.2.4 Aanpak vereist maatwerk

Bij het nemen van maatregelen om de wateroverlast te minimaliseren moet elke situatie opnieuw bekeken worden om op die manier maatwerk te kunnen leveren dat draagvlak heeft.

Bij het zoeken naar geschikte maatregelen geldt:

- Het zorgvuldigheidsbeginsel: voorafgaand aan het nemen van maatregelen moeten alle betrokken belangen in kaart worden gebracht en zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen
- Het evenredigheidsbeginsel: als een maatregel tot onevenredige nadelige gevolgen leidt moeten deze zoveel mogelijk worden voorkomen en uiteindelijk (financieel) door de verantwoordelijke overheidsinstantie worden gecompenseerd

- Het rechtsgelijkheidsbeginsel: in gelijke situaties waar maatregelen moeten worden getroffen om wateroverlast te minimaliseren moeten dezelfde normen worden gehanteerd

4.3 Afbakening gemeentelijke inspanningen

De aspecten die zijn besproken kunnen op meerdere manieren worden ingevuld. De nieuwe zorgplicht grondwater heeft het karakter van een inspanningsplicht. Deze paragraaf beschrijft de keuzemogelijkheden die de gemeente heeft om de inspanningsplicht in te vullen. Ook worden de keuzemogelijkheden omtrent de indeling van de nieuwe rioolheffing aangegeven. De gemeente is vrij in het kiezen tot welk niveau haar zorgtaak reikt.

4.3.1 Verwerken van hemelwater op eigen terrein

Ten aanzien van hemelwateroverlast hebben bewoners diverse mogelijkheden om op een efficiënte manier om hemelwater op te slaan, af te voeren of zelfs te hergebruiken. Daarbij moet de volgende “afkoppelboom” in acht worden genomen: als optie 1 niet kan dan pas overgaan tot optie 2; als optie 2 niet kan, dan pas overgaan tot optie 3 enz.

Optie 1 - Regenwater opvangen in een tijdelijke opslag (wel of niet in combinatie met hergebruik);

Optie 2 - Regenwater laten afstromen naar een sloot of greppel op/langs het perceel (wel of niet in combinatie met verruimen van sloten of greppels); In overleg met waterschap.

Optie 3 - Regenwater laten afstromen via een “regenwater”riool (indien aanwezig);

Optie 4 - Regenwater laten afstromen via een “vuilwater”riool.

De gemeente Neerijnen zorgt waar mogelijk in eerste instantie voor het gescheiden aansluiten van nieuw ingerichte terreinen en bij renovatie van bestaande terreinen. Hierdoor zal de komende jaren stapsgewijs gewerkt worden naar een zo groot mogelijk afkoppeling van openbaar terrein. De gemeente heeft geen directe plicht om voor particulieren maatregelen te treffen om af te kunnen koppelen. De gemeente kan dus een keuze maken om wel/niet/locatiegebonden particulieren te stimuleren om het eigen terrein af te koppelen.

Dit stimuleren kan op grotere schaal waarbij particulieren met hun eigen terrein kunnen ‘meeliften’ met de gemeente door werk met werk te maken bij de afkoppeling van omliggend openbaar terrein.

4.3.2 Omgaan met grondwater op eigen terrein

De gemeente Neerijnen probeert grondwateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. Dit doet de gemeente in nieuwbouw wijken door de aanleg van drainage zodat een minimale ontwateringsdiepte wordt behaald. Hierbij kan worden gesteld dat het waterschap in principe grondwaterneutraal bouwen als uitgangspunt stelt. Of te wel een manier van bouwen waarbij de oorspronkelijke grondwaterstanden gehandhaafd blijven. Daarnaast worden watergangen voldoende onderhouden (i.s.m. het waterschap), om de drooglegging (vastgelegd in het peilbesluit door het Waterschap) te halen. Bewoners kunnen grondwateroverlast voorkomen door drainage op eigen terrein aan te leggen of door bouwkundige aanpassingen te realiseren.

Als bewoners redelijkerwijs niet hun overtollige grondwater kunnen verwerken op eigen terrein dient het grondwater door de gemeente te worden afgevoerd.

Tabel 4.1, Varianten voorkomen beheren grondwater.

Beleidsaspect	Minimum	Gemiddeld	Maximum
1) Wanneer drainage	Geen aanleg drainage in de openbare ruimte	Standaard aanleg drainage in cunet riolering bij nieuwbouw of vervangingswerkzaamheden.	Ook de straat openbreken voor alleen de aanleg van drainage in de openbare ruimte indien hier aanleiding voor is en het doelmatig is
2) Onderhoud drainage	Niet	Alleen bij aanleiding na klachten	Periodiek Onderhoud
3) Inzicht in het grondwater	Alleen meten in probleemgebieden	Meetsysteem opzetten voor de gehele gemeente	Meetsysteem opzetten voor de gehele gemeente en een enquête uitvoeren
4) Bouwrijp maken op gebied van grondwater	Geen eisen stellen Geen aanvullende eisen, wel standaard drooglegging e.d.	Blokdrainage voorschrijven en sleufdrainage afhankelijk van de grondslag	Integrale ophoging en grondverbetering voorschrijven

4.3.3 Beleidsmaatregelen communicatie en water

De mate van inspanning wordt bepaald door het pakket van maatregelen dat als beleid wordt opgenomen. Per beleidsaspect zijn drie varianten bedacht:

- Minimum: alleen doen wat wettelijk verplicht is of de minste inspanning vergt
- Gemiddeld: doen wat naar verwachting gemiddeld gedaan wordt in andere gemeenten
- Maximum: alles doen om wateroverlast te voorkomen

De keuze voor de verschillende alternatieven is een afweging tussen de mate van wateroverlast binnen de gemeente en de kosten voor de burgers. Bij het kiezen van bijvoorbeeld de minimum variant worden de minste kosten gemaakt, maar wordt wateroverlast minder effectief bestreden. De exacte correlatie is onbekend en moet nader worden gespecificeerd. De uitwerking van de beleidsaspecten zijn te vinden in tabel 5.1 en tabel 5.2.

Tabel 4.2 Varianten op gebied van de communicatie met de burger.

Beleidsaspect	Minimum	Gemiddeld	Maximum
5) Waterloket	Niets veranderen aan gemeentelijk meldlijn	Grond- en hemelwaterloket integreren in gemeentelijk meldlijn	Apart waterloket samen met het waterschap en provincie
6) Onderzoek na klacht	Telefonisch contact	Op de koffie gaan	Op de koffie gaan en klein buurtonderzoek (rondvragen)
7) 1 ^{ste} reactie na klachtregistratie	Binnen 2 weken	Binnen 1 week	Binnen 3 dagen huidige aanpak bij klachten
8) Waterloket promoten	Via de gemeentelijke website.	Via de gemeente website en media-aandacht als er aanleiding voor is	Via de gemeente website, media-aandacht als er aanleiding voor is en informatie per folder opsturen naar alle bewoners
9) Informatie voor burgers	Hoe werkt grond- en hemelwater en wat is het gemeentebeleid	Hoe werkt grond- en hemelwater, wat is het gemeentebeleid, waar ligt een schoonwaterriool en hoe zit het grondwatersysteem in elkaar	Hoe werkt grond- en hemelwater, wat is het gemeentebeleid, gwsysteem in Neerijnen en aard en plek van de klachten visualiseren op de website
10) Technische informatie	Individueel kaarten/gegevens beschikbaar stellen	Statische kaarten/gegevens op de website	Interactieve kaarten/gegevens op de website

4.3.4 Beleidsmaatregelen financiering

Het breekpunt in het proces is vaak het komen tot een goede financieringsstrategie tussen betrokken partijen, wie betaald wat. Het gaat hier vooral om verantwoordelijkheden. Het is daarom van belang om eerst vast te stellen hoe het komt dat grondwateroverlast ontstaat. Aan de hand daarvan kan gezamenlijk worden bepaald wie verantwoordelijk is. Naast verantwoordelijkheden duidelijk definiëren, moet ook gestreefd worden naar het verdelen van de kosten en baten. Dit vereist dat bij het opstellen van het financiële plaatje niet alleen de kosten maar ook de baten van een maatregel worden meegenomen.

Om wateroverlast aan te pakken kan de gemeente Neerijnen voor verschillende financieringsstrategieën kiezen. De keuze bepaald in hoeverre de burgers zelf de kosten moeten dragen om wateroverlast te minimaliseren. Daarnaast bepaald het deels de invulling van de regierol die de gemeente heeft om te komen tot een oplossing. Ook de manier van het in rekening brengen van kosten via de rioolheffing kan op verschillende manieren gebeuren. De keuzes zijn te vinden in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Varianten op de financiering.

Beleidsaspect	Minimum	Gemiddeld	Maximum
11) Financiering bouwtechnische maatregelen	Bouwtechnische maatregelen ter voorkoming wateroverlast niet financieren	Bouwtechnische maatregelen ter voorkoming wateroverlast subsidiëren	Bouwtechnische maatregelen ter voorkoming wateroverlast geheel financieren
12) Financiering drainage	Drainage op particulier terrein niet financieren	Drainage op particulier terrein subsidiëren	Drainage op particulier terrein geheel financieren
13) Financiering scheiden hemelwater	Alleen aanleggen tot gemeentegrens	Stimuleringsregeling (in de vorm van subsidie)	100% vergoeding
14) Verdeling kosten op rioolheffing	Alle kosten verwerken in één bedrag	Kosten splitsen in riool & nieuwe zorgplicht	Kosten zorgplicht alleen verhalen op de burgers die er baat bij hebben (baatbelasting)

*) Financiering hemelwatervz.

5 Advies Werkwijze Neerijnen

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de gemeente Neerijnen de wettelijke zorgplicht voor grond- en hemelwater kan inrichten om aan de inspanningsverplichting te voldoen. In de tabellen van hoofdstuk 4 zijn de keuzes van gemeente Neerijnen reeds vetgedrukt aangegeven.

5.1 Definities overlasttypen

Grond, -hemel en kwelwateroverlast zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom is het zeer moeilijk op voorhand te bepalen om welke overlasttype er aan een klacht of melding kan worden "opgehangen". Het doen van een huisbezoek na het registreren van een melding of klacht is dan ook essentieel. Er zijn wel een aantal algemene definities van de overlasttypen te geven. Deze vormen dan ook een leidraad voor de vervolgacties zoals aangegeven in de paragrafen 5.3 en 5.4.

5.1.1 Definitie Hemelwateroverlast

Hemelwateroverlast kan als volgt worden gedefinieerd. Uitgangspunt is hierbij dat deze vorm van overlast incidenteel optreedt. Er is sprake van deze vorm van overlast als er:

- Verkeersstremmingen ontstaan
- Water in de woningen/ gebouwen optreedt
- Milieuvervuiling cq en onhygiënische toestanden optreden

5.1.2 Definitie Grondwateroverlast

Grondwateroverlast kan als volgt worden gedefinieerd uitgangspunt is hierbij dat deze het hele jaar optreedt.

Er is sprake van grondwateroverlast wanneer in die situatie aantasting plaats vindt van een of meer gebruiksfuncties van een onroerend goed door een structureel (te) geringe ontwateringsdiepte.

5.1.3 Definitie kwelwateroverlast

Kwelwateroverlast kan als volgt worden gedefinieerd. Uitgangspunt is hierbij dat deze incidenteel optreedt tijdens of direct na hoge rivier waterstanden, in dit geval de Waal. Er is sprake van kwelwateroverlast als kwelwater uittreedt als grondwater onder invloed van een waterstandsverschil over de waterkering. Het grondwater stijgt dan zodanig dat er dezelfde overlast situatie ontstaat als omschreven onder 5.1.2.

5.2 Invulling communicatie

Door een gemeentelijk waterloket in te richten hebben de burgers één aanspreekpunt als het gaat om problemen met water. Hiermee voldoet de gemeente Neerijnen aan de eis, dat de gemeente een 'loketfunctie' moet vervullen.

Bij het aannemen van een klacht is het van belang te weten waar de "inspanningsgrens" voor de gemeente ligt. Het waterloket wordt als klachtenregistrator geïntegreerd in het bestaande gemeentelijke meldpunt / klachtenlijn en als informatiepunt geïntegreerd in de gemeentelijke website. Hiermee worden bestaande middelen optimaal benut. Op de website wordt informatie verschaft over de werking van het watersysteem, over het gemeentebeleid en over de te nemen maatregelen. Ook wordt een informatiefolder samengesteld voor bewoners welke geen toegang tot het Internet hebben, zie ook paragraaf Kennisbank.

Bij klachten wordt de bewoner centraal gesteld. Binnen 3 dagen wordt een afspraak gemaakt met de bewoner voor een huisbezoek door een deskundige om polshoogte te nemen en de oorzaak van de wateroverlast vast te stellen. Daarbij moet soms worden aangegeven dat het nemen van maatregelen soms jaren kan duren aangezien dit samen wordt genomen met andere geplande werkzaamheden en daarom minder kosten tot gevolg hebben. Eventueel kunnen tijdelijke oplossingen getroffen worden.

Het waterloket is reactief en komt dus pas in actie als er een klacht binnenkomt. Dit is in lijn met de stelling dat wateroverlast vooral een ervaring is. Wel is van belang, dat burgers het waterloket weten te vinden. Het zoeken van media-aandacht op gepaste momenten draagt bij aan de bekendheid van het waterloket. De klachtenlijn waar een melding binnen komt is organisatorisch opgenomen in de frontoffice. De medewerkers van de frontoffice zullen door middel van een Handreiking, zie bijlage 2, worden geïnstrueerd over "klantbenadering" met betrekking tot "Waterloket-zaken".

5.2.1 Kennisbank

Naast een waterloket heeft de gemeente Neerijnen ook een vraag en antwoord systeem op haar website. Dit systeem, Kennisbank genoemd, bevat allerlei informatie over het onderwerp "water in Neerijnen". Deze Kennisbank zal samen met het Waterloket de waterinformatiestroom richting bewoners vormgeven. De watercoördinator van het waterloket dient vaste contactpersonen bij het waterschap Rivierenland, provincie Gelderland en drinkwaterbedrijf Vitens te zoeken. Ook moet er op termijn een link naar de gemeentelijke website komen via de websites van deze organisaties.

5.3 Invulling zorgplicht grondwater

De zorgplicht voor het grondwater is de grootste verandering in het gemeentelijke waterpakket. Daarom is het belangrijk, dat het beleid hierover vanaf het begin duidelijkheid aan geeft waar de gemeente Neerijnen heen wil met de grondwaterproblematiek.

Als eerste wordt vastgesteld, dat de gemeente Neerijnen niet de grondwaterbeheerder is. Het college van B&W heeft enkel de inspanningsplicht om bij grondwateroverlast doelmatige maatregelen te nemen als andere overheden niet aan te spreken zijn op hun verantwoordelijkheden.

De uiteindelijk te maken keuzes en te nemen maatregelen om (grond) wateroverlast op te lossen, zijn maatwerk, ook politiek. Bij de beslissing om maatregelen te nemen spelen onderstaande termen items een belangrijke rol:

- Structureel nadelige gevolgen van (grond)wateroverlast
- Zoveel mogelijk voorkomen en beperken
- Doelmatigheid

Deze items bepalen vervolgens de kosten voor en de termijnen waarop de (grond) wateroverlast aangepakt wordt.

5.3.1 Drainage

De aanleg van drainage in het cunet van wegen gebeurt standaard bij nieuwbouw of vervangingswerkzaamheden van het riool. Daarmee hoeft de straat niet apart te worden opengebroken wat overlast voor bewoners minimaliseert. Pas bij problemen met een te hoge grondwaterstand wordt de drainage geactiveerd. Voorkomen moet worden dat drainage loost op het vuilwaterriool. Er is onderscheid tussen drainage in beheer bij de gemeente en beheer in beheer van derden! Het onderhoud van drainage is essentieel voor de werking ervan. Zonder onderhoud is de investering in drainage weggegooid geld.

In het kader van de Wet Informatievoorziening Ondergrondse Netwerken (WION) is het van belang inzicht te krijgen waar in de gemeente Neerijnen drainage ligt. Vaak is de locatie wel bekend, echter de exacte ligging niet. Deze staat vaak analoog op bouwtekeningen en is niet digitaal beschikbaar. Omdat het huidige inzicht in de reeds aanwezige (hoeveelheid) drainage erg beperkt is, wordt vanaf nu alleen de nieuwe drainage in het beheersysteem bijgehouden. Naast ligging is het van het grootste belang te weten wie onderhoudsplichtig is waar mogelijk op basis van een zakelijk recht voor de drainage. Aan de hand van kadastrale eigendom wordt beoordeeld wie verantwoordelijk is voor een drainage. Bij ernstige klachten (bijvoorbeeld overlast voor de buurt) kan de gemeente de problemen rondom een particuliere drainage wel verhelpen. Daarbij moeten (bij voorkeur schriftelijk) afspraken worden gemaakt over de kosten en het voorkomen van herhaling.

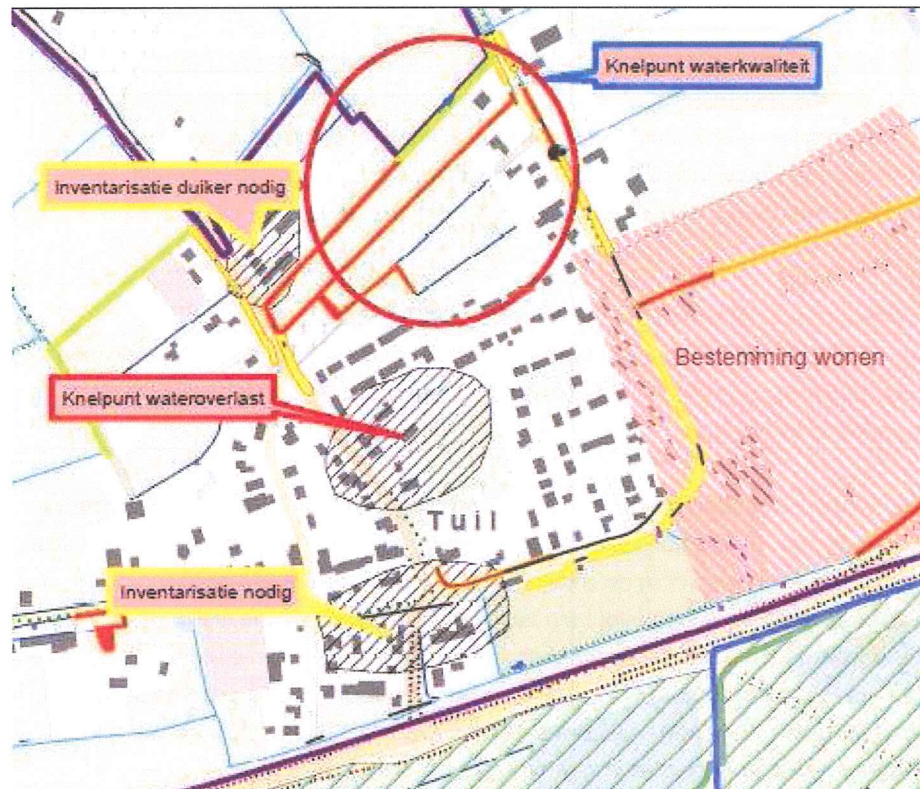
5.3.2 Grondwatermeetnet

Bij het bouwrijp maken van locaties moet worden nagedacht over het voorkomen van grondwateroverlast. Dit kan door ophoging of door het aanleggen van drainage. Om goed inzicht te krijgen in de heersende grondwaterstanden (minimaal 1 jaar monitoren) bij nieuwbouwlocaties is het van groot belang dat peilbuizen vroegtijdig (initiatiefase) geslagen worden. Daarnaast voorkomt deze informatie discussie achteraf met omwonenden van het nieuwbouwproject. Het effect van het nieuwbouwproject op de omgeving kan aangetoond worden, zie inzet.

Praktijkvoorbeeld: Ten oosten van de kern Hellouw is in 2005 gestart met de planvorming voor een woninguitbreiding met 38 woningen. De bestaande bebouwing werd middels een watergang afgescheiden van de nieuwbouw. In de nieuwbouwplannen was het dempen van de watergang (aanleg drainage) opgenomen wat op hevige weerstand van de huidige bewoners stuitte. Het bezwaar had betrekking op het veranderen van het watersysteem met gevolg mogelijk wateroverlast in de bestaande woningen. De modelmatige berekeningen uit de watertoetsprocedure konden de bewoners niet overtuigen. Uiteindelijk is door overleg van de projectontwikkelaar met de bezwaarmaker(s) het bewaar tegen het dempen van de watergang ingetrokken. *Door vooraf de grondwaterstanden te monitoren kan goed inzichtelijk gemaakt worden wat voor effect het dempen van de watergang heeft met betrekking tot de omgeving. Het weerleggen van klachten uit de bestaande bebouwing wordt zo ook mogelijk gemaakt.*

5.4 Invulling zorgplicht hemelwater

Het aantal klachten met betrekking tot hemelwater is gering. Lokaal komt er op enkele locaties een slechte afvoer van hemelwater voor. Dit wordt mede veroorzaakt doordat hemelwater op de drukriolering is aangesloten. Drukriolering is hiervoor niet geschikt. Deze probleemplekken zijn opgenomen in het Waterplan Neerijnen (d.d. 11 augustus 2010). In figuur 5.1 is een voorbeeld van hemelwater overlast in de kern Tuil weergegeven. In Neerijnen zijn tijdens het schrijven van deze rapportage geen gemeentelijke regenmeters aanwezig. Wel is de gemeente voornemens regenmeters te plaatsen voor het monitoringsplan riooloverstorten. Hierbij zal samenwerking gezocht worden met WSRL (op basis van H2gO-programma). In het GRP zijn hiervoor gelden gereserveerd voor de jaren 2011 en 2012. Momenteel kan er echter geen koppeling worden gemaakt tussen neerslaghoeveelheden en overlastmomenten.

Figuur 5.1, uitsnede van knelpuntenkaart Tuil van het Waterplan Neerijnen (2010) waarin wateroverlast is opgenomen.

5.5 Invulling financiering

De nieuwe rioolheffing kan op verschillende manieren worden samengesteld. Hierbij is het belangrijk welke kosten in rekening worden gebracht, hoe en aan wie. De kosten voor het nemen van bouwtechnische maatregelen op particulier terrein zijn voor de perceelseigenaar. De kosten voor de aanleg van drainage op particulier terrein zijn voor de perceelseigenaar.

De kosten voor de nieuwe zorgplichten worden niet als aparte post vermeld op de rioolheffing. Wel wordt in de begroting onderscheid gemaakt tussen een Grondwaterplan, Grondwateroverlast, Peilbuizennetwerk en Waterloket. Hiermee kan de gemeente de stijging in de kosten duidelijk verantwoorden. Daarnaast kan ook worden bijgehouden hoeveel geld het nieuwe beleid heeft gekost. Het waterplan Neerijnen, 9 december 2010 vastgesteld door de gemeenteraad 2010, vormt hiervoor de basis.

De beleidsmaatregelen zoals geadviseerd in dit hoofdstuk behoren tot het takenpakket van de (grond)watercoördinator en zijn financieel opgenomen in het GRP.

5.5.1 Hemelwater

Voor de locaties met hemelwateroverlast die bekend zijn is in het Waterplan een financiële planning opgenomen. Samen met het realiseren van de wateropgave bestaand stedelijk gebied zullen er naar verwachting geen grootschalige hemelwateroverlast problemen meer te verwachten zijn. Of er zich de komende jaren nieuwe kleinschalige / plaatselijke overlast problemen gaan voor doen is nu nog niet in te schatten.

5.5.2 Grondwater

Er zijn tijdens het opstellen van het waterplan (in de periode 2007 t/m 2010) geen grondwaterspecifieke overlast problemen naar voren gekomen. Om voor de toekomst te kunnen nagaan of er door bijvoorbeeld nieuwbouw wel overlast gaat ontstaan is het noodzakelijk de grondwaterstanden in beeld te brengen.

In het GRP is beleidsmatig vastgelegd dat grondwatermonitoring plaats zal vinden in de vorm van een peilbuizennetwerk. Gezien de ruimtelijke mogelijkheden (provinciaal beleid) wordt er gekozen voor het plaatsen van peilbuizen in en/of in de nabijheid van ruimtelijke ontwikkelingen. De kosten voor de aanleg van dergelijke peilbuizen zullen worden opgenomen in de totale plankosten. Deze voorwaarde zal worden opgenomen in het "programma van eisen". Er is dan sprake van een geohydrologisch onderzoek. Hierin worden de grondwatergegevens (DINO-loket) verwerkt en wordt de huidige situatie bekeken. Op basis hiervan wordt bepaald of opgehoogd moet worden of dat andere maatregelen doelmatiger zijn.

5.5.3 Watercoördinator

De coördinator bij de gemeente Neerijnen krijgt gemiddeld 10 meldingen per jaar. Dit resulteert in circa 30 uur werk. Hiermee gaat de gemeente uit van een gemiddelde reactietijd van 1 week na een klacht of melding via de meldlijn. De bestaande meldlijn voldoet in deze met aanvulling van bovengenoemde informatiepunten. Door de zorgtaken omtrent grond- en hemelwater breed uit te dragen kan het zijn dat het aantal meldingen per jaar verdubbeld. De gemeente houdt rekening met een stijging tot circa 60 á 80 uren per jaar.

6 Resumé

Uit het voorliggende rapport kunnen drie beleidswijzigingen worden onderscheiden waarmee de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplicht voor grond- en hemelwater. Deze beleidswijzigingen volgen uit de keuzen die zijn gemaakt in hoofdstuk 4 aan de hand van de ambities van de gemeente Neerijnen. In hoofdstuk 5 zijn deze nader uitgewerkt. Kort samengevat komen deze op het volgende neer:

Communicatie

Wateroverlast gaat vaak gepaard met emoties. Door de onduidelijkheid over wateroverlast weg te nemen en een vertrouwensrelatie op te bouwen door middel van het waterloket, kan de gemeente helpen om (grond)wateroverlast effectief te beheersen/sturen.

De gemeente heeft als ambitie om een loketfunctie te vervullen, resulterend in:

1. Het inrichten grondwaterloket gemeente Neerijnen en integreren in gemeentelijke meldlijn (zie bijlage 3). De taken van het grondwaterloket zijn kortweg:
 - Persoonlijk contact na melding van een klacht
 - Reageren op een klacht binnen huidige responstijd van de meldlijn (binnen 3 dagen)
 - Informatie verspreiden via de website en extra aandacht als daar aanleiding voor is
 - Gemeentelijk beleid grond- en hemelwater via website en/of folder beschikbaar stellen
 - Alleen op verzoek individuele kaarten/gegevens beschikbaar stellenParagraaf 5.2 gaat verder in op bovenstaande taken.
2. Het opstellen van een informatiepagina website en uitgeven van een folder

Beleid

Om grond- en hemelwaterproblemen bij nieuwe ontwikkelingen te voorkomen worden in het gemeentelijk beleid technische randvoorwaarden voorgeschreven. Deze omvatten:

Het opnemen van voorwaarden in “programma van eisen”, te weten:

- Verplicht stellen van het plaatsen van peilbuizen en monitoren van de grondwaterstand bij aanvang van ruimtelijke ontwikkelingen (minimaal 1 jaar)
- Aanbrengen van bouwblokdrainage bij nieuwbouwprojecten
- Standaard aanleg drainage in wegcunet
- Alleen incidenteel onderhoud drainage, als hiervoor aanleiding is

De gemeente vult haar wettelijke zorgtaak van grondwatermonitoring in met het instellen van een grondwatermeetnet, dit bij probleemplekken die zijn geïnventariseerd in het waterplan en bij ruimtelijke ontwikkelingen welke worden uitgevoerd in opdracht van de gemeente.

Financiën

Bij de invulling van de zorgplicht grond- en hemelwatertaken is een strikte afbakening van verantwoordelijkheid tussen de gemeente en particulieren belangrijk. Dit betekent onder andere:

- Bouwtechnische maatregelen niet financieren
- Drainage op particulier terrein niet financieren
- Gescheiden hemelwater voorzieningen aanleggen tot gemeentegrens
- Alle kosten voor grond- en hemelwater voorzieningen zonder onderverdeling opnemen in het rioolrecht

Op basis hiervan vindt voornamelijk geen wijziging plaats in de noodzakelijke budgetten en daarmee vindt er geen lastenverhoging plaats via het verbrede rioolrecht. Bij de herziening GRP 2013 wordt geëvalueerd of het daadwerkelijke aantal grond- en hemelwatermeldingen aanleiding zijn voor het aanpassen van de geraamde budgetten uit het Waterplan Neerijnen.

Bijlage

1

Begrippenlijst

GGOR	Gewenst grondwater en oppervlaktewater regime
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
H2gO-programma	Flexibel monitorings- en sturingssysteem
KRW	Kader Richtlijn Water
Kwel	Verschuiven van grondwater dat tengevolge van drukopbouw aan de oppervlakte verschijnt
Waterloket	Gemeentelijk loket waar men terecht kan met allerlei water gerelateerde vraagstukken
Watertoets	Instrument om huidige en toekomstige waterhuishoudkundige situatie in beeld te brengen cq te toetsen
WION	Wet Informatiesysteem Ondergrondse Netten

Bijlage

2

Zorgplicht grond- en hemelwater

Zorgplicht grondwater

De oorzaak van grondwateroverlast kan komen door de natuur (bijvoorbeeld bodemdaling of hevige neerslag), gemeentelijke waterhuishouding (bijvoorbeeld een te laag of te hoog oppervlaktewaterpeil) en bouwkundige toestand van gebouwen (bijvoorbeeld kapotte leidingen of rioolaansluitingen). Hierdoor zijn veel partijen betrokken bij de grondwaterproblematiek en ontstaat er vaak onduidelijkheid wie verantwoordelijk is om de grondwateroverlast aan te pakken. Nu de zorgplicht voor het stedelijke grondwater wettelijk verankerd is in art 9b Wwh krijgt de gemeente de inspanningsplicht om het grondwaterprobleem op te pakken. Het gaat om het nemen van maatregelen in het openbare gemeentelijke gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort². Bestemmingen van de grond kunnen bijvoorbeeld wonen en werken zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor openbaar terrein van de overheid voorzover er geen andere overheidslichaam verantwoordelijk voor is. Het gaat om structurele nadelige gevolgen waarbij het normale gebruik van bovengrondse gebruiksfuncties wordt beperkt of belemmert. Wettelijk gezien vallen incidentele gevallen hier dus niet onder.

Een nieuwe verplichting voor de gemeente is dat zijn binnen de grenzen van de doelmatigheid maatregelen dienen te nemen indien de grondwaterstand structureel nadelige gevolgen met zich meebrengt voor de gebruiksfunctie van de gronden. In de praktijk kunnen de maatregelen inhouden dat grondwater wordt verzameld, getransporteerd, geborgen, nuttig wordt toegepast of terug wordt gebracht in de bodem of het oppervlaktewater en eventueel moet het licht gezuiverd worden indien het niet schoon genoeg is om direct in de bodem of het oppervlaktewater te lozen. De gemeente krijgt de beleidsvrijheid om de grondwaterzorgplicht uit te oefenen. De perceelseigenaar is verantwoordelijk voor de inzameling van het grondwater op zijn perceel. De gemeente is verantwoordelijk voor de afvoer van het ingezamelde grondwater vanaf de perceelsgrens en voor grondwater dat van openbaar terrein van de gemeente komt en voor het beheer van de afwateringsvoorzieningen opdat deze steeds goed blijven functioneren. Dit is vergelijkbaar met de rioleringszorgplicht. De perceelseigenaren hebben zelf de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een goede staat van de in hun eigendom zijnde percelen en gebouwen³.

De grondwaterzorgplicht houdt een inspanningsverplichting in. De gemeente heeft de zorgplicht om in de toekomst bij structurele problemen met de grondwaterstand zoveel mogelijk de nadelige gevolgen van die grondwateroverlast te voorkomen en eventueel nadelige gevolgen te beperken door het nemen van maatregelen. Structurele grondwateroverlast kan worden voorkomen door bij de bestemmingsfase al rekening te houden met mogelijke overlast hiervan. De verantwoordelijkheid houdt op bij de particuliere perceelsgrens. Wat het openbaar terrein betreft is de gemeente verantwoordelijk voorzover er geen ander overheidsorgaan verantwoordelijk is.

² Tweede kamer, vergaderjaar 2005 – 2006, 30 578, nr 3, p 15.

³ Tweede kamer, vergaderjaar 2005 – 2006, 30 578, nr 3, p 13 – 19.

Zorgplicht hemelwater

Naast de zorgplicht grondwater heeft de gemeente ook de inspanningsverplichting om het hemelwater doelmatig in te zamelen. In eerste instantie is de eigenaar zelf verantwoordelijk voor het verwerken van hemelwater op het eigen perceel. Als de eigenaar niet zelf redelijkerwijs zijn hemelwater kan afvoeren naar oppervlaktewater of de bodem moet de gemeente het hemelwater verwerken door voorzieningen aan te leggen. De uitwerking van deze zorgplicht is geen onderdeel van dit grondwaterplan.

Verbreed GRP

Op basis van art. 4.22 Wm moeten gemeenten in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) ook aandacht gaan besteden aan de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht. In het GRP komt te staan welke voorzieningen aanwezig zijn binnen de gemeente in stedelijk afvalwater en afvloeiend hemelwater in te zamelen en te transporteren. Wanneer er in een gemeente grondwaterproblemen zijn, zal in het GRP tevens worden aangegeven welke maatregelen de gemeente zal nemen om nadelige gevolgen van de grondwaterstand te voorkomen en te beperken. De gemeente moet in het GRP duidelijk aangeven wanneer sprake is van structurele grondwaterstandproblemen. De tekst van art. 4.22 Wm zal na vijf jaren in werking treden, zodat de gemeente de tijd krijgt om het GRP aan te passen aan de nieuwe wet⁴.

Heffingsstructuur

OP grond van art. 229 lid 1 aanhef en onderdeel a Gemeentewet kunnen gemeenten de kosten van de taken met betrekking tot het beheer en onderhoud van afvalwater bekostigen middels een heffing, het zogenaamde rioolrecht. Onder afvalwater valt in dit geval huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater en ander water (eventueel grondwater) dat samen met afvalwater wordt afgevoerd middels het riool. Het karakter van de heffing – heffing is een retributie – zorgt ervoor dat de dienst die gemeenten leveren, gekoppeld moet zijn aan het individuele profijt van de burger. Om de zorgplichten te kunnen vervullen die het wetsvoorstel met zich meebrengt, is het huidige rioolrecht ontoereikend.

De gemeente kan op dit moment geen rioolrecht heffen om maatregelen ten nemen die het collectieve belang dienen als bijvoorbeeld het afvoeren van hemelwater dat op openbaar gemeentegrond neerkomt. Om de zorgplichten na te komen, die het nieuwe wetsvoorstel met zich meebrengt, dienen er financiële instrumenten beschikbaar te zijn. Art. 229 lid 1 Gemeentewet is niet toereikend om uitvoering van de zorgplichten te kunnen bekostigen. Daarom wordt art. 228a toegevoegd aan de Gemeentewet waarbij een nieuwe rioolheffing wordt gecreëerd. De opbrengst van de rioolheffing komt in plaats van het rioolrecht⁵. De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee collectieve maatregelen voor de gemeente kunnen worden bekostigd. De rioolheffing is er alleen om de kosten te dekken om de taken uit te kunnen voeren die de gemeente rechtens verplicht is. Het is mogelijk twee heffingen op te leggen: een voor het huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en een voor het

⁴ Tweede kamer, vergaderjaar 2005 – 2006 30 578, nr.3 p 19 - 20

⁵ Tweede kamer, vergaderjaar 2005 – 2006 30 578, nr.3 p 21

hemelwater en ingezamelde grondwater. De gemeente krijgt de vrijheid om de heffing nader in te vullen. Dit kan door middel van een belastingverordening waarin wordt bepaald wie belastingplichtige is, wat de heffingsgrondslag en de heffingsmaatstaf zijn.

De volgende taken worden genoemd die bekostigd mogen worden:

- De inzameling berging en transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en op de zuivering van huishoudelijk afvalwater door middel van kleinere individuele installaties voor de behandeling van afvalwater (IBA)
- De inzameling en verder verwerking van afvloeiend hemelwater: de inzameling, berging, transport, nuttige toepassing of al dan niet na zuivering brengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van afvloeiend hemelwater
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming: de inzameling, berging, transport, nuttige toepassing of terugbrengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van grondwater, alsmede verbetering van de waterdoorlaatbaarheid van de bodemtoplaag of hydrologische compartimentering van de bodem ⁶

⁶ Tweede kamer, vergaderjaar 2005 – 2006 30 578, nr.3 p 123.

Bijlage

3

Handreiking Waterloket d.d. 23 september 2009

Notitie

Contactpersoon Maaïke Bevaart

Datum 23 december 2009

Kenmerk R001-4517673AGW-kmi-V05

Handreiking grondwaterloket gemeente Neerijnen

1 Zorgplicht grondwater

Sinds 1 januari 2008 is de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken⁷ (ook bekend als de Wet gemeentelijke watertaken) van kracht. Deze wet stelt de gemeente beter in staat een bijdrage te leveren aan de aanpak van watervraagstukken in bebouwd gebied. Door deze wet wordt de gemeente eerste aanspreekpunt voor wateroverlast in bebouwd gebied en krijgt daarbij een inspanningsplicht om doelmatige maatregelen te treffen in de openbare ruimte. Wateroverlast wordt veroorzaakt door aspecten zoals water op straat (WOS), grondwateroverlast en een slechte waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Eén van de drie zorgplichten is de zorgplicht grondwater die is beschreven als: "De zorgplicht voor de gemeente voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort, is opgenomen in de Wet op de Waterhuishouding". De grondwaterzorgplicht houdt een inspanningsverplichting in. De gemeente heeft de zorgplicht om in de toekomst bij structurele problemen met de grondwaterstand zoveel mogelijk de nadelige gevolgen van die grondwateroverlast te voorkomen. Ook moeten eventueel nadelige gevolgen beperkt worden door het nemen van doelmatige maatregelen. Structurele grondwaterstandoverlast kan worden voorkomen door bij de bestemmingsfase al rekening te houden met mogelijke overlast hiervan, zoals het treffen van bouwtechnische maatregelen. De verantwoordelijkheid houdt op bij de particuliere perceelsgrens. De zorgplicht is namelijk alleen van toepassing op openbaar terrein voorzover er geen ander overheidsorgaan verantwoordelijk is.

Een onderdeel van de zorgplicht grondwater is het onderhouden van een grondwaterloket. Hierbij draait het om het registreren van klachten en het verstrekken van informatie. Klachten kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het regelmatig terugkeren van water in de kruipruimte, optrekkend vocht, verzakkingen als gevolg van paalrot etc. Het ondervinden van overlast is voor een groot deel een beleving. Mensen die gewend zijn aan het hebben van water in de kruipruimte zullen minder snel

⁷ Staatsblad 276 en 277 van 16 augustus 2007

'overlast' ervaren dan iemand bij wie het voor het eerst voorkomt. Behalve een technisch vraagstuk is de maatschappelijke context dus van belang!

De invulling van het grondwaterloket bestaat in de gemeente Neerijnen uit een 'frontoffice', de telefoniste die de klacht aanneemt en noteert, en een 'backoffice', de grondwatercoördinator die de klachten inventariseert, analyseert en als het nodig is actie onderneemt. Hieronder worden de handvatten gegeven om deze twee taken uit te kunnen voeren.

2 Grondwaterloket – klachtenlijn

Degene die de telefonische klachten binnen krijgt is vaak geen deskundige op watergebied. Dat hoeft ook niet om de klachten aan te horen en te registreren. Van belang is wel dat de klachten zo uniform mogelijk geregistreerd worden, zodat de grondwatercoördinator al een eerste idee krijgt wat de mogelijke oorzaak is en of het een heel lokale of juist een regionale situatie betreft. Als de Waal een hoog waterpeil heeft, is het bijvoorbeeld aannemelijk dat er meerdere woningen hinder van ondervinden. De vragen die de telefoniste aan de klachthebbende (ook vaak geen expert) kan stellen zijn geen hele moeilijke. Het gaat om ondermeer:

Wat is de situatie?

Water in de kruipruimte? Optrekkend vocht? Water in de tuin?

Wanneer treedt dit op?

Is dit nieuw en sinds kort aan de hand? Of gebeurt dit elke winter (als de Waal hoge waterstanden kent)? Of is er een relatie met (hevige) regenbuien?

Hoe vaak treedt dit op?

Gebeurt het in een hele periode of juist af en toe?

Waar woont u?

Noteer minimaal het postcodegebied, hiermee kan de grondwatercoördinator snel zien of er meerdere klachten in dat gebied bekend zijn.

Wat denkt u dat de oorzaak is?

Zijn er werkzaamheden in de buurt? Is er iets veranderd in de openbare inrichting? Heeft het hard geregend?

Klachten zijn voor een groot deel emotie. Om tot de kern van de klacht te komen bieden bovenstaande vragen inzicht. Voor de grondwatercoördinator is deze informatie een goede basis om te bepalen hoe hij/zij de klacht verder kan behandelen.

3 Grondwaterloket – grondwatercoördinator

3.1 Profiel grondwatercoördinator

Wij zien de grondwatercoördinator als gezicht en aanspreekpunt van de gemeente. De grondwatercoördinator heeft verstand van zaken en is bovendien sociaal vaardig. Hij of zij is in staat om in een unieke situatie de juiste balans te vinden tussen bijvoorbeeld zakelijk en persoonlijk, en tussen informeren en adviseren. Communicatiemiddelen zoals een website kan dienen ter ondersteuning en niet ter vervanging van de grondwatercoördinator. Onze verwachting is dat een groot deel van de meldingen met goede informatievoorziening en begrip voor de situatie kan worden verwerkt. Bij meer structurele en collectieve overlastsituaties zal de grondwatercoördinator een meer coördinerende rol gaan vervullen tussen de verschillende overheden en de betreffende bewoners. Dit kan betekenen 'op de koffie gaan', onderzoek uit laten voeren, een financieringsstrategie opstellen en de probleemplosser identificeren.

Profiel grondwatercoördinator

- Kennis en ervaring met grondwater(overlast)
- Sociaal vaardig
- Sterk in conflictbeheersing en -bemiddeling
- Gericht op samenwerking
- Gevoel voor politieke verhoudingen
- Kennis van bouwfysica

Inhoudelijke kennis van stedelijke waterhuishouding is nodig om oorzaken van grondwateroverlast te identificeren en aan te pakken. Deze kennis is niet bij alle gemeenten aanwezig. De grondwatercoördinator dient in dit geval het waterschap te benaderen: het waterschap als kennisdrager.

3.2 Aan de slag met een klacht

Van het frontoffice komt de klacht bij de grondwatercoördinator terecht. Voordat de coördinator besluit om bij de persoon langs te gaan of te bellen, is het zinvol om een eerste analyse van de klacht te maken. Op basis van de geregistreerde gegevens en de eerder geregistreerde klachten kan al een vergelijking gemaakt worden. Hulpmiddel hierbij is een kaart (digitaal of analoog) waarop de klachten per postcodegebied worden bijgehouden.

Omdat in Neerijnen de grondwatercoördinator ook alle ander watervragen op het bureau krijgt, houdt hij/zij een brede blik. Uit de klacht is soms lastig te halen of het grondwater- of regenwateroverlast betreft.

Over het algemeen geldt dat langsgaan altijd aan te raden is! De klachthebbende voelt zich serieus genomen en het is de snelste manier om een inschatting te maken van de omvang en de oorzaak van de klacht.

Mogelijke oorzaken wateroverlast

Hoewel de scheiding tussen afval-, regen- en grondwater klachten theoretisch helder zijn, kan het onderscheid in de praktijk soms lastig zijn. Dit komt doordat verschillende oorzaken dezelfde klachten kunnen opleveren.

Oorzaken van wateroverlast worden onderverdeeld in:

- Te hoge of te lage grondwaterstanden. Dit kan als gevolg van een hoge buitenwaterstand en kan resulteren in bijvoorbeeld water in de kruipruimte of paalrot (bij te lage grondwaterstanden)
- Bouwkundige gebreken, bijvoorbeeld een gesprongen waterleiding of foutieve aansluitingen
- Bouwfysische gebreken, bijvoorbeeld te weinig drooglegging
- Regenwater, bijvoorbeeld door aanwezigheid van een schijngrondwaterspiegel
- Gedrag van mensen

3.3 Vervolgstappen

Als de aard en de omvang van het probleem helder zijn, kunnen vervolgstappen worden genomen. De vervolgstappen om het probleem op te lossen (indien mogelijk) bestaat uit het opstellen van een plan van aanpak (zowel technisch als financieel) en het formuleren en uitvoeren van maatregelen. Maar ook het monitoren na het nemen van de maatregelen behoort hierbij.

De omvang van de klacht en de mogelijke oplossingen bepalen de rol van de grondwatercoördinator. De coördinator kan contact opnemen met het waterschap en de provincie die hierin ook een informerende en ondersteunende rol hebben. De grondwatercoördinator onderhoudt contact met deze partijen en mogelijk belangrijke derden zoals een drinkwaterbedrijf of industriële bedrijven die grote grondwateronttrekkingen hebben. Deze grondwateronttrekkingen zijn vergund door de Provincie, dus via die weg kan ook informatie worden verkregen. Voor kleinschalige onttrekkingen (voor onder andere bemalingen en saneringen) is per 22 december met de invoering van de Waterwet, het Waterschap bevoegd gezag.